

Què escoltarem avui?

preparació per als concerts del cicle simfònic

CONCERT 8

Dissabte, 9 d'abril de 2011, 19.00 h · Palau de la Música Catalana (Barcelona)
Diumenge, 10 d'abril de 2011, 19.00 h · Auditori Enric Granados (Lleida)

Orquestra Simfònica del Vallès

Denis Zhdanov, piano
(guanyador del Concurs Maria Canals 2010)

Ievgueni Starodubtsev, piano
(guanyador del Concurs Ricard Viñes 2009)

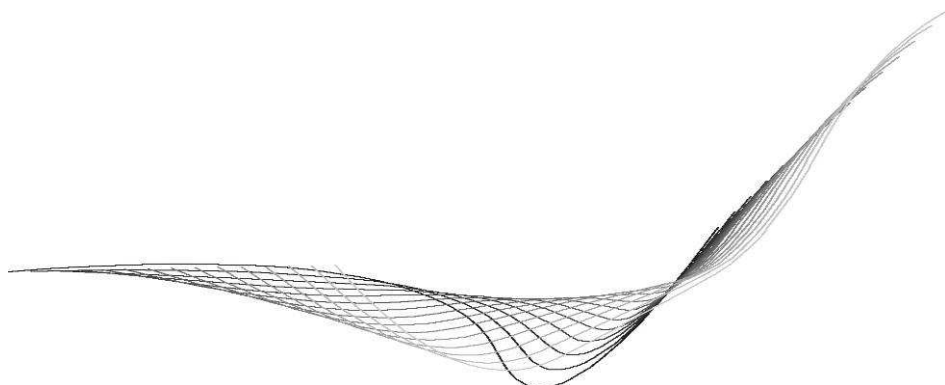
David Giménez Carreras, director convidat

Wolfgang Amadeus Mozart
(1756-1791)

Piotr Ílitx Txaikovski (1840-1893)

I
**Concert per a dos pianos núm. 10,
en Mi b major, K. 365**

II
Simfonia núm. 4, en Fa menor, op. 36

Què escoltarem avui? va dirigit a tothom que desitgi saber més sobre els autors, les obres i els intèrprets que intervenen en cada un dels concerts del nostre *cicle simfònic*. Veureu com tot plegat pren el màxim sentit quan vingueu a escoltar-nos.

Al final, hi apuntem unes quantes *propostes didàctiques* per a ús dels docents, una breu llista de *fonts d'informació* que són llocs on podreu aprofundir en els temes que haurem tractat, *entreteniments* i un *pont de contacte* entre vosaltres i nosaltres.

Índex

1. Presentació
2. El programa
3. On podrem escoltar-lo?
4. Els compositors
5. Les obres
6. Els intèrprets
7. Propostes didàctiques
8. Fonts d'informació
9. Entreteniments
10. Fonts consultades
11. Contacta amb nosaltres

1 Presentació

Heu pensat mai quantes vegades la "llibertat", aquesta condició tan necessària, queda ofegada per altres circumstàncies? Aquesta temporada, en cada un dels concerts del nostre cicle simfònic hem volgut destacar la seva presència en un àmbit diferent. En el concert d'avui relacionem "llibertat" amb "posseir domini tècnic".

La tècnica ens fa lliures

Marcel Marceau, el millor mim que mai ha existit, declarava sovint que la tècnica li donava la llibertat. Els músics coneixen bé el significat d'aquesta frase que amaga la necessitat de treballar infinitat d'hores fins a desenvolupar les destreses de la tècnica.

Aquest concert, que ajunta dos brillantíssims guanyadors dels més prestigiosos guardons pianístics del país, tindrà tècnica per donar i per vendre, tindrà tota la tècnica necessària per guanyar el Maria Canals i el Ricard Viñes unida en una sola gran obra: el Concert per a dos pianos de Mozart.

Això sí, la tècnica per si sola no aporta res al fet creatiu, només hi té un paper cabdal si acompanya el fet emocional, el fet de la comunicació, el fet de voler transmetre les emocions. Però quan això succeeix, aleshores el miracle es produeix i el públic cau extasiat en un fet de comunió col·lectiva. Per aquest motiu estudiar un instrument vol dir dedicar-hi milers d'hores per superar totes les aptituds tècniques. Els músics i els artistes engeneral ho saben, i persegueixen aquest estat de perfecció, la porta que els pot dur cap a la llibertat.

Jordi Cos
President de l'Orquestra Simfònica del Vallès

En el món modern, la llibertat és el contrari de la realitat, però, no obstant això, és el seu ideal. Gilbert Keith Chesterton (1874-1936)

2 El programa

Orquestra Simfònica del Vallès

Denis Zhdanov, piano I
(guanyador del Concurs Maria Canals 2010)

Ievgueni Starodubtsev, piano II
(guanyador del Concurs Ricard Viñes 2009)

David Giménez Carreras, director convidat

Wolfgang Amadeus Mozart
(1756-1791)

I **Concert per a dos pianos núm. 10, en Mi b major, K. 365**

I - Allegro
II - Andante
III - Rondó: Allegro

Piotr Ílitx Txaikovski (1840-1893)

II **Simfonia núm. 4, en Fa menor, op. 36**

I - Andante sostenuto — Moderato con anima —
Moderato assai, quasi Andante — Allegro vivo
II - Andantino in modo di canzona
III - Scherzo: Pizzicato ostinato — Allegro
IV - Finale: Allegro con fuoco

3 On podem escoltar aquest concert?

Dissabte, 9 d'abril de 2011, 19.00 h · Palau de la Música Catalana (Barcelona)
Diumenge, 10 d'abril de 2011, 19.00 h · Auditori Enric Granados (Lleida)

4 Els compositors

Wolfgang Amadeus Mozart

Salzburg, 1756 - Viena, 1791

Si a la història de la música hi ha una figura indissociablement lligada a la paraula "geni", aquesta figura és Wolfgang Amadeus Mozart. "Alegre", "expressiu", "Innocent", "espontani", "brillant" són qualificatius que sempre acompanyen el nom d'aquest excepcional creador, personificació de la inspiració i la facilitat. Forjador, de bracet amb Joseph Haydn, de l'estil clàssic i la forma sonata, de la simfonia, del quartet de corda i de la sonata i el concert per a piano, va cultivar tots els gèneres musicals, inclosa l'òpera, i en tots va establir-se com a referent. Sense ser pròpiament un innovador, el seu valor es desprèn de l'excepcional qualitat de les seves obres, expressió del seu perfecte domini de la tècnica i de la seva profunda intel·ligència emocional.

Biografia

El seu pare, Leopold Mozart (1719-1787), compositor, i la seva dona, mestressa de casa, tenen sis fills dels quals només en sobreviuen dos: Maria-Anna (1751-1829) i Wolfgang Amadeus (1756-1791).

Infància: Salzburg

Quan el petit Wolfgang té tres anys ja busca en el clavecí de la seva germana "les notes que s'estimen". El seu pare, en veure el gran instint, la finíssima oïda i la infalible memòria musical del seu fill, decideix dedicar-se a formar-los tant a ell com a la seva germana. Wolfgang pràcticament no rebrà mai lliçons de cap altre mestre de música. Els seus progressos són extraordinaris, i als sis anys ja improvisa petites peces de les quals el seu pare pren nota curosament (minuets 1, 2, 3, 4, 5). Llavors, el pare, orgullós, decideix treure rendibilitat del seu fill i exhibir-lo juntament amb la seva germana.

“Mozart i la seva germana Maria Anna”
Correspon a la seva infància
Retrat anònim

Primeres gires, amb el pare i la germana

Així, l'any 1762 (quan Wolfgang té sis anys) Leopold Mozart i els seus dos fills fan una gira per Europa (visiten Munic i Viena).

L'èxit que tenen és tan gran que això els anima a fer-ne, més endavant, una de més extensa (entre 1763 i 1766, quan Wolfgang té entre set i onze anys). En el seu transcurs fan una estada triomfal de cinc mesos a París i una altra a Londres, de setze mesos, i tenen l'oportunitat d'escoltar l'orquestra de Mannheim. Recorren corts, palaus i salons i meravellen tothom i roben el cor a les dames —i, en una ocasió, a la mateixa emperadriu—. El petit Wolfgang toca sol o acompanyat del seu pare o la seva germana, endevina les notes i els acords que li fan escoltar, interpreta peces amb el teclat tapat amb una tela i improvisa en qualsevol tonalitat amb el clavecí, l'orgue o el violí.

En tornar de la segona gira, guiats pel seu pare emprèn el sever estudi del contrapunt i la fuga amb el tractat “Gradus ad Parnassum” de Fux i compon les seves primeres obres serioses: *Bastien und Bastienne* (als dotze anys); les misses K. 65 i 66, la *Serenata k.100* (als tretze anys) i el *Quartet en sol major* (als catorze anys).

Salzburg: treball fix

L'any 1769 (als tretze anys) s'estableix a la cort de l'arquebisbe de Salzburg com a *Konzertmeister*. És el seu primer contracte fix.

Però això no el priva de realitzar una tercera gran gira amb el seu pare (entre 1769 i 1771, quan té entre tretze i quinze anys), aquesta vegada per moltes ciutats d'Itàlia, i triomfa arreu. És escoltat i posat a prova per Sammartini¹ a Roma, acompanya el gran violinista Nardini i fa grans proeses musicals que deixen tothom bocabadat (en una ocasió

¹ Giovanni-Battista Sammartini (Milà, 1701 - Milà, 1775). Compositor, organista, director de cor i mestre de música italià del període del Barroc.

descobreixen que ha transcrit el *Miserere* a nou veus de Gregori Allegri² després d'escoltar-lo una sola vegada, a Roma).

Als setze anys ja té un perfecte domini de les seves capacitats musicals i als dinou compon // *Re pastore* i els sis concerts per a violí i orquestra.

L'any 1778 les coses comencen a anar-li malament. Torna a visitar París, però ara ja és un jove de vint-i-dos anys, i la mateixa societat que l'havia aclamat quan tenia set anys ara li gira l'esquena. A més, la seva mare mor de cop i volta en un hotel de la ciutat i la noia de qui estava enamorat, la jove cantant Aloyse Weber, es casa amb un altre.

L'any 1781 té una forta discussió amb el seu patró, el príncep-arquebisbe Hyeronimus, que el té sotmès a un tracte humiliant, i es queda sense feina. Llavors, s'instal·la a Viena. Té vint-i-cinc anys.

W. A. Mozart quan tenia uns vint-i-sis anys
Retrat pòstum
realitzat per Barbara Krafft (1764–1825)
l'any 1819

Trasllat a Viena: casament i emancipació

L'any 1781 estrena al Burgtheater de Viena l'òpera *El rapte del serrall*. Resulta un èxit important, i el gran compositor Gluck³, entusiasmada, dina amb ell varies vegades. El mateix any, contra la voluntat del seu pare i després de moltes tensions, es casa amb Constanze Weber (1763-1842), la germana petita d'Aloyse, també cantant com ella.

L'any 1784 ingressa a la maçoneria, per la qual ja fa temps que s'interessa. El mateix any neix el seu primer fill, Karl⁴.

L'any 1785 fa una lectura davant del seu pare dels sis quartets de corda, dedicats a Joseph Haydn, que acaba d'escriure. Els músics del quartet són: Haydn en persona (primer violí), Dittersdorf (segon violí), el propi Wolfgang A. Mozart (viola) i Vaňhal (violoncel). Entre Haydn i la família Mozart hi ha, des que s'han conegut, una gran estima i una forta amistat.

Viena, darrers anys: dificultats i intensa creació

Comença llavors per a Mozart un període de grans penúries econòmiques que durarà fins la seva mort. Però, en canvi, també serà l'extraordinari període de creació en què compondrà les seves obres mestres més destacades.

² El *Miserere* de Gregori Allegri era considerat un tresor de la Capella Sixtina. Estava prohibit treure'l de la capella i, encara més, copiar-lo. Tot i això s'especula amb que Mozart el pogués haver escoltat prèviament en una ocasió en la qual, amb un permís especial, es va interpretar a Viena.

³ Christoph Willibald Gluck (1714 – 1787). Compositor alemany del període del Classicisme. Va establir les bases per reformar l'òpera. Defensava la naturalitat i la veritat dramàtica en front dels tòpics de l'òpera italiana.

⁴ Karl Mozart serà funcionari i morirà l'any 1858.

Fa dues estades a Praga⁵, per interpretar *Le Nozze di Figaro*, just després de ser estrenada a Viena, i per l'estrena de *Don Giovanni*.

L'any 1787 succeeix Gluck en el càrrec de músic de cambra de l'emperador, però amb una retribució ridícula que amb prou feines sobrepassa la tercera part del que cobrava el seu antecessor.

De 1788 a 1791 desplega una activitat febril. Entre altres obres, compon les tres últimes simfonies (en tres setmanes), tres òperes —*Così fan tutte* (Viena, 1790), *Die Zauberflöte* (la flauta màgica) (Viena, 1791) i *La clemenza di Tito* (Praga, 1791)—, i els dos darrers concerts per a piano. La penúria econòmica que pateix és dramàtica, i els pocs guanys de la gira que fa l'any 1789 per Alemanya amb el seu alumne, el príncep Karl Lichnowsky, no aconsegueixen pal·liar-la.

L'any 1791 neix el seu segon fill, Wolfgang⁶. Mozart està molt angoixat i en un estat emotiu que el desborda. És llavors quan rep l'encàrrec de compondre un *rèquiem* per part d'un misteriós personatge que no s'identifica. Mozart creu que és el destí que ve a encarregar-li la música per al seu propi funeral. En realitat es tracta d'un aficionat molt ric, el comte Walsegg, que es dedica a encarregar obres per fer-les passar després per obres sortides de les seves mans.

Mozart està malalt i esgotat. La nit del cinc de desembre d'aquest mateix any 1791, després de la representació número cent de *La flauta màgica*, es fica al llit i demana al seu deixeble Süssmayr que prengui nota de les directrius que li dictarà per tal d'acabar el *Rèquiem*. Aquella mateixa nit, Wolfgang Amadeus Mozart mor. Com que és pobre, li fan un enterrament dels més senzills, i durant la cerimònia una tempesta dispersa els escassos amics assistents.

Anys després, Constanze, la seva vídua, es casarà amb el diplomàtic danès G. K. Nissen, que serà un dels més destacats biògrafs de W. A. Mozart.

W. A. Mozart
en un segell de correus alemany
commemoratiu dels dos-cents anys
de la seva mort (1991)

Obra

- Vint-i-tres **òperes** (tres d'inacabades), entre elles: *La Finta semplice*, *Bastien und Bastienne*, *Mitridate re di Ponto*, *Ascanio in Alba*, *Lucio Silla*, *La Finta giardiniera*, *Il re pastore*, *Zaide*, *Idomeneo re di Creta*, *Die Entführung aus dem Serail* (El rapte del serrall), *Der Schauspieldirektor* (L'empresari), *Le Nozze di Figaro*, *Don Giovanni*, *Così fan tutte*, *Die Zauberflöte* (La flauta màgica), *La clemenza di Tito*.

- Vuit grans **misses** (les més destacades són: Missa de la Coronació, K. 317, Missa en do major, K. 337, i Missa en do menor, k. 427), un *Rèquiem* i deu misses breus.

⁵ Passa uns dies en un barri de Praga, a la casa de camp d'uns amics, avui anomenada «Vila Bertramka», on actualment hi ha instal·lat un dels museus dedicats a Mozart més visitats.

⁶ Wolfgang Mozart, Pianista i compositor, morirà l'any 1844.

- Altres **obres vocals religioses**: *Vesperae de Dominica* i *Vesperae solemnes de confessore*. Dues *Litaniae Lauretanae* i dues *Litaniae de venerabili*. Motets (*Exultate Jubilate*, *Ave Verum*). Vuit *Kyrie*. Set ofertoris. Himnes, salms, etc.

- **Obres vocals no religioses**: cinquanta-sis grans àries de concert o àries d'òpera separades; trenta-dos lieder alemanys; dues àries italianes; dues àries franceses; i trenta-cinc cànona a *cappella*.

- Quaranta-una **simfonies**, entre elles : núm. 31 ("París"), núm. 35 ("Haffner"), núm. 36 ("Linz"), núm. 38 ("Praga") i núm. 41 ("Júpiter").

- **Altres obres per a orquestra**: seixanta-cinc *divertimenti*, dues-centes tres danses (minuets i danses alemanyes), una Oda fúnebre maçònica; marxes, serenates (*Eine kleine Nachtmusik*), etc.

- **Obres per a instruments solistes i orquestra**: vint-i-set concerts per a piano i orquestra; sis concerts per a violí i orquestra, i un Rondó; un *Concertone* per a dos violins; dos concerts per a flauta; un concert per a clarinet; un concert per a fagot; quatre concerts per a trompa, i un rondó; un concert per a flauta i arpa; dues simfonies concertants, l'una per a violí i viola, i l'altra per a oboè, clarinet, fagot i trompa.

- **Música de cambra**: sis quintets de corda; vint-i-quatre quartets de corda; dos quartets amb piano; set trios; un quintet amb clarinet; dos quartets amb flauta i oboè.

- Trenta-cinc **sonates** per a violí i piano; vint sonates per a piano; quinze sèries de variacions; cinc fantasies; prop de setanta **peces per a piano** de diferents tipus.

Piotr Ílitx Txaikovski

Votkinsk, 1840 - Sant Petersburg, 1893

Avui tornem a parlar de Txaikovski⁷, el mestre en posar música als més variats estats de l'emoció humana. Contemporani dels compositors nacionalistes russos del Grup dels Cinc, defensor de la llibertat i la sinceritat en la seva expressió personal, no es va voler integrar ni al corrent de la música nacionalista del seu país, Rússia, ni al moviment conservador de tradició alemanya. Criticat per molts i estimat per molts altres, va fer el seu camí de forma independent, i va anar creant el seu particular estil romàntic tenyit dels colors del folklore rus fins a convertir-se en una figura imprescindible del panorama musical.

Txaikovski, com ja varem apuntar, tot i la gran popularitat dels seus ballets i del seu primer concert per a piano, va ser, per damunt de tot, i a diferència dels altres músics russos de la seva generació, excepció feta d'Aleksandr Borodin (1833-1887), un gran compositor de música simfònica.

Piotr Ílitx Txaikovski

⁷ Podeu trobar un perfil biogràfic de Piotr Ílitx Txaikovski a «Dossier Pedagògic Concert 4, 2010-11»

Una figura polèmica

Al contrari de la unanimitat de judici que desperta la música de W. A. Mozart, l'obra de Txaikovski ha estat sempre motiu de crítiques i debats. Sovint se li ha retret un excés de sentimentalisme —fins i tot s'ha dit que en algunes ocasions raneja la vulgaritat—, i de patetisme i exageració. També hi ha qui ha vist en les seves simfonies manca de solidesa i de claredat en l'estructura i en la lògica del desenvolupament. Però també han estat molts, entre ells el gran Ígor Stravinski, els qui l'han defensada i l'han valorada per la seva noblesa i sinceritat d'expressió, i per la seva potència emotiva, i han ajudat a consolidar el gran prestigi que avui té.

Si bé a Txaikovski no se'l compta entre els compositors més innovadors, tothom coincideix en apreciar l'extraordinària bellesa de les seves melodies i l'excepcional plenitud i brillantor de les seves orquestracions, que permeten situar-lo entre els grans compositors de la història.

La música simfònica de Txaikovski

La música simfònica de Txaikovski es caracteritza per desenvolupar-se en un discurs que evoluciona a través d'una sèrie d'estats d'ànim molt contrastats, que poden anar de l'eufòria més irrefrenable a la més profunda depressió, passant per la passió, la meditació, la desesperació o el càlid afecte. D'aquesta manera descriu un recorregut emocional que transmet a qui l'escolta la impressió d'estar vivint l'argument d'una novel·la o d'una pel·lícula.

Així, no és estrany que entre els gèneres en què el compositor sembla sentir-se més còmode hi trobem el "poema simfònic" (en són exemples *Romeu i Julieta*, *Hamlet*, *La tempesta*) i l'"obertura" (*Obertura 1812*), als quals l'estructura poc rigorosa de les seves simfonies sembla voler acostar-se. Com és sabut, en aquests dos gèneres la música segueix el fil d'un argument (o tracta un tema) preestablert, explícit o guardat en secret pel compositor. Aquest element generador, també anomenat "programa", és exterior a la música i generalment de tipus literari o descriptiu. Més endavant veurem com la seva *Quarta simfonia* té relació amb tot això.

Importància de l'òpera en el temps de Txaikovski

Pot semblar estrany que, tenint aquesta tirada cap a la música simfònica, Txaikovski compongués deu òperes i tres ballets i només sis simfonies, algunes obertures i poemes simfònics, tres concerts per a piano, un concert per a violí i poca cosa més (cenyint-nos només al camp simfònic). Hem de pensar que, a mitjans del segle XIX, si un compositor volia prosperar es veia obligat a escriure òperes. Les representacions d'òpera atreïen un públic molt nombrós i també les autoritats de l'àmbit cultural les quals, si l'obra agradava, de seguida en feien una gran promoció. També era pel món de l'òpera per on corrien els diners i on s'oferia als compositors la possibilitat de guanyar-se la vida dignament⁸. En canvi, les possibilitats de difusió de les obres purament instrumentals eren molt més limitades.

Si seguim amb la comparació amb Mozart, podem veure que en poc menys d'un segle la música s'ha desplaçat dels salons i les cambres dels palaus i cases nobles als grans teatres oberts a un públic popular. Dels grups de música de cambra i les petites orquestres s'ha passat a la gran orquestra simfònica.

⁸ Alguns compositors d'òperes, sobretot italians i francesos, havien aconseguit fer-se d'or.

5 Les obres

Concert per a dos pianos núm 10, en Mi b major, K. 365

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

Aquest concert fou compost l'any 1779. En aquell moment Mozart tenia vint-i-tres anys i se sentia prou segur de si mateix i prou preparat com per a independitzar-se de la protecció benintencionada però absorbent del seu pare; i això era precisament el que el seu pare no volia consentir de cap manera. Va ser l'últim concert per a piano que va compondre abans de marxar de Salzburg per establir-se a Viena, on poc després es casaria amb Constanze (1781) i s'emanciparia definitivament.

“Leopold Mozart i els seus fills
Wolfgang i Maria Anna”
Aquarel·la de Carmontelle (1717-
1806). Musée Carnavalet (París)

Mozart va compondre aquest concert per a dos pianos amb la intenció de poder-lo interpretar amb la seva germana Nannerl (Maria-Anna), cinc anys més gran que ell. És l'únic concert que va escriure per a dos pianos⁹.

Mozart, pensant que aquest concert el tocarien la seva germana i ell mateix, va tenir cura que els dos solistes tinguessin un paper molt equilibrat entre ells tant pel que fa al protagonisme, com pel que fa a la complexitat i l'extensió. Amb un punt d'humor, juga a que els dos pianos rivalitzin: en el transcurs de tota l'obra tan aviat s'imiten, com es contesten, com es contraposen o s'ajuden. Les idees musicals han estat pensades per tal que això sigui possible. El nivell tècnic també és prou complex, al gust d'ells dos.

La textura d'aquesta obra s'aparta d'aquella que trobem habitualment en els concerts de piano de Mozart. Pel fet d'intervenir-hi dos solistes, el diàleg, en lloc d'establir-se entre el solista i l'orquestra, es desenvolupa principalment entre ells dos, mentre l'orquestra queda relegada a una discreta funció d'acompanyament.

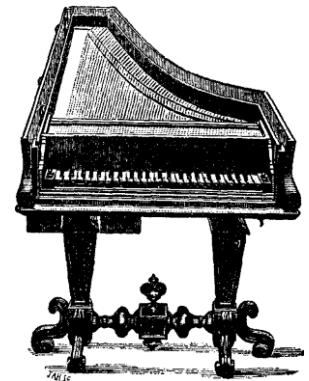
L'orquestra

Mozart va triar per a aquest concert una orquestra molt petita: a part de les cordes només utilitza dos oboès, dos fagots i dues trompes.

Els moviments

L'obra s'estructura en els habituals tres moviments (1-ràpid, 2-lent i 3-ràpid) dels concerts de l'època:

⁹ Poc abans n'havia escrit un per a tres pianos, també l'únic, per encàrrec i a mida per a tres membres d'una mateixa família, menys interessant pel fet que, en ell, les parts dels tres solistes tenen dificultats molt desiguals.

**Forte-piano
construït per Cristofori,
de l'any 1726**

1 – Allegro. Escrit en compàs de 4 negres, no presenta cap peculiaritat remarcable. Es desenvolupa amb una gran naturalitat i dóna sensació de gran amplitud. Alterna passatges lírics amb d'altres de més enèrgics.

2 – Andante. Està escrit en la tonalitat de la dominant, si bemoll major, i compàs de tres negres. És un moviment lent i delicat. Els dos solistes dialoguen amb frases melòdiques molt ornamentades. L'orquestra, en un clar segon pla, deixa el camp lliure per al lluïment dels solistes.

3 – Rondó: Allegro. En compàs de dues negres. És enèrgic. A partir d'un tema principal d'una gran força rítmica, Mozart estructura una forma de rondó-sonata molt elaborada. Tal com ens té acostumats en els seus rondós, els moments més bonics els trobem en la forma sorprenent amb què s'introdueix cada reexposició del tema principal. A través de subtils detalls lírics o de sobtats cops d'efecte aconseguen fer que aquest retorn tingui cada vegada un interès renovat.

Del clavecí al forte-piano: naixement del concert per a piano i orquestra

A la primera meitat del segle XVIII, gràcies a l'obra de compositors com F. Haendel i A. Vivaldi, en la música instrumental el violí era el rei. El clavecí, integrat a la funció de baix continu, s'escribia de manera esquemàtica mitjançant l'ús d'acords xifrats fins que algú va pensar en desenvolupar el seu paper detalladament¹⁰. Així varen néixer les primeres "sonates per a clavecí amb acompanyament de violí", i poc després, quan algú es va atrevir a prescindir del violí, aparegueren les primeres "sonates per a clavecí"¹¹.

**Forte-piano
construït per Sèbastian Élard, de l'any 1781
(Museo Nazionale degli Strumenti
Musicali di Roma)**

Al mateix temps, diversos inventors i fabricants d'instruments s'esforçaven per tal d'aconseguir un instrument de teclat que permetés l'expressió a base de modular la intensitat del so (la capacitat de tocar més fort i més fluix)¹². Va ser el forte-piano.

J. S. Bach, els seus dos fills (Carl Philipp Emanuel i Wilhem Friedman), i Domenico Scarlatti varen conèixer el forte-piano, però no varen escriure per al nou instrument. Els primers en fer-ho decididament foren Joseph Haydn i Clementi, però sense aprofitar-ne encara tota la potencialitat. El gran impuls el varen donar W. A. Mozart, amb els seus concerts per a piano (més interessants des d'aquest punt de vista que les seves sonates), i sobretot L. V. Beethoven, amb les seves sonates per a piano. El piano va aconseguir així emular la funció del violí a les sonates i als concerts amb orquestra.

¹⁰ J. S. Bach va ser el primer en escriure una part totalment desenvolupada per al clavecí, en el seu cinquè *Concert de Brandenburg* (1721).

¹¹ Amb un precedent en Kunhu (l'any 1695) i B. Marcello (l'any 1710), François Couperin, Domenico Scarlatti, Carl Philipp Emanuel Bach i el seu germà Wilhem Friedman Bach són els noms fonamentals en el desenvolupament de la tècnica de tocar el clavecí i de la seva literatura. Aquests dos fills de J. S. Bach varen influir molt en la formació de l'estil clàssic de Mozart i en el llenguatge dels seus concerts per a piano.

¹² En el clavecí, el so s'emeta amb una pua, accionada des de la tecla, que pressiona la corda fins que s'escapa i produeix un so sempre de la mateixa intensitat. En canvi, en el piano (el forte-piano), el so es produeix percutint la corda amb un martellet, i això es pot fer amb més o menys força, amb la conseqüent variació en la intensitat del so emès.

Simfonia núm. 4, en fa menor, op. 36

Piotr Íltx Txaikovski (1840-1893)

Txaikovski va mostrar sempre una predilecció especial per la seva *Quarta simfonia*, de la qual deia «em sembla la més simfònica de les meves obres». Deu anys després de compondre-la va manifestar que, en lloc de refredar-se respecte a ella com li havia passat amb tantes altres obres seves, cada cop hi sentia més simpatia i afecte. De fet, els musicòlegs coincideixen amb ell quan la consideren una de les seves millors composicions, una obra mestra.

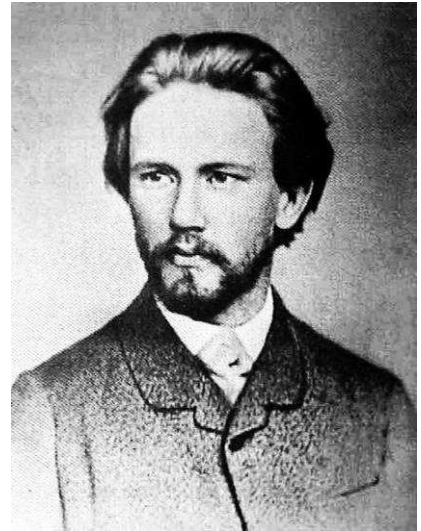
Txaikovski va escriure al peu de la partitura de la *Quarta simfonia* la següent dedicatòria: «a la meva millor amiatat». Aquesta "amiatat" no era altra que Nadejda von Meck, aquella dona intel·ligent, rica i vídua, melòmana i gran admiradora de la seva música, amb qui ell va mantenir una llarga relació per carta durant tretze anys, entre 1877 i 1890, i a qui mai no va arribar a conèixer personalment per expressa voluntat d'ella.

Nadejda li feia de confident i també de mecenes, però la seva relació no era tan altruista com podria semblar: la realitat és que Txaikovski feia una mica el paper de "músic de Cort" de la dama, i havia de satisfer els encàrrecs musicals que ella volgués fer-li.

En una ocasió, Nadejda, que tenia un caràcter reservat i una mica especial, li va fer una comanda molt estrafolària: li va demanar que compongués per a ella una peça per a violí i piano que es titulés "Retret" i que evocés amb tota exactitud aquest sentiment de rebuig i frustració. Txaikovski va refusar l'encàrrec com va poder, però va acceptar uns diners de la seva protectora i va iniciar una nova obra: la seva *Quarta simfonia*. La feina el va ocupar de maig de 1877 a gener de 1878.

Un cop acabada, va enviar la partitura a Nadejda acompanyada d'una carta on explicava el sentit de cada una de les seves parts, és a dir, el seu "programa". Gràcies a això sabem que aquesta obra respon a un guió extramusical. El que no se sap del cert és si aquest és el guió que sincerament Txaikovski va proposar-se expressar, o si, senzillament, representa un intent de fer encaixar la simfonia amb l'encàrrec que Nadejda li havia fet. La responsabilitat i seriositat del caràcter de Txaikovski fan pensar que la veritat està en la primera de les dues hipòtesis.

El "programa" de la simfonia, sintetitzat en els seus trets més bàsics, seria:

Piotr Íltx Txaikovski
l'any 1874

**Nadejda von Meck (1831-1894),
mecenes i confident de Txaikovski**

1 - Primer moviment

- **Andante sostenuto**: la introducció, un tema a les trompes i trompetes, és la base de tota la simfonia. Representa "el destí", la força implacable i amenaçadora que s'oposa a la realització de la felicitat.

- **Moderato con anima**: uníson de violins i violoncels. Representa les dues postures possibles davant del destí: submissió o queixa desesperada.

- **Moderato assai**: Solo de clarinet. Representa un somni agradable que ens permet escapar de la realitat.

- **Ben sostenuto**: violins. Ens enfonsem encara més en el somni, en un sentiment cada cop més gran de felicitat. Però la realitat, el destí, al final torna a imposar-se.

2 - Segon moviment

- **Andantino in modo de canzone**: melodia melancòlica d'oboè, repetida després per altres instruments i enriquida amb contracants; la part central és una mica més alegre. Representa una altra forma de dolor. És com l'home que torna a casa a la nit, abatut, i recorda amb nostàlgia els llunyans moments bons i dolents de la seva vida. No té força ni valentia per començar de nou.

3 - Tercer moviment

- **Scherzo. Pizzicato ostinato**: moviment continu exclusivament de les cordes fent *pizzicati*¹³, amb forts contrastos dinàmics, que es contraposa a una secció central en la qual les cordes callen i cedeixen el pas als instruments de vent. No expressa cap sentiment en particular. Ens deixem endur per la fantasia, per un moviment de formes absurdes i canviants, com si estiguéssim una mica embriacs, com si contempléssim les diferents imatges inconnexes d'un somni.

4- Quart moviment

- **Allegro con fuoco**: inclou la cançó folklòrica russa "Al prat hi havia un bedoll". Si no has trobat la felicitat dintre teu, mira al teu voltant i uneix-te a la gent: canta, balla, frueix amb ells. No et deixis arrossegar per les crides del destí: la felicitat existeix.

**Piotr Ílitx Txaikovski amb la seva dona
Antonina Miliukova,
durant la seva lluna de mel,
l'any 1877**

Txaikovski havia conegut Nadejda von Meck a finals de l'any 1876, poc abans de casar-se amb una alumna del conservatori de qui no estava enamorat, potser amb l'afany de disfressar la seva tendència homosexual. El matrimoni va ser un rotund fracàs: va durar dos mesos i el va deixar emocionalment molt tocat. En aquest estat d'ànim va emprendre la composició de la *Quarta simfonia*, que seria seguida per l'òpera *Eugene Onegin* (iniciada la primavera del 1877) i pel *Concert per a violí i orquestra* (1878).

Temps després d'aquesta carta a Nadejda, en unes altres cartes dirigides a Serguei Tanèiev¹⁴, un deixeble seu, Txaikovski torna a afirmar clarament que la seva *Quarta simfonia* és programàtica, però que no entén per què això és considerat un defecte. Li diu que el programa que segueix és impossible de formular en paraules, i que creu que una simfonia,

¹³ *Pizzicato*: expressió italiana que significa "pessigat" i designa una forma de tocar els instruments de corda i arc que consisteix en activar la corda amb algun dit de la mà dreta en lloc de l'arc.

¹⁴ Serguei Ivanòvitx Tanèiev (o Taneev), (1856-1915). Compositor, pianista, teòric musical i mestre de composició rus, deixeble de Piotr Ílitx Txaikovski.

«la més lírica de les formes musicals»), hauria de servir precisament per expressar tot allò per al que no hi ha paraules. També li confia que la va compondre pensant en la *Cinquena simfonia* de Beethoven (també anomenada “de la crida del destí”), però no en el seu aspecte musical sinó en la seva idea fonamental.

La *Quarta simfonia* es va estrenar a Moscou en el desè concert de la Societat Russa de Concerts Musicals, el febrer de 1878, amb la direcció de Nikolai Rubinstein. Va ser un èxit.

6 Els intèrprets

Denis Zhdanov, piano

Nascut a Ucraïna (1988), actualment estudia a l'Acadèmia Internacional de Piano “Incontri col Maestro” d'Imola, sota el mestratge del professor L. Margarius (des del 2009) i també a l'Acadèmia Nacional de Música de Kíev (Ucraïna), amb el professor B. Fedorov.

Ha actuat amb l'Orquestra Simfònica de Pomerània a Bydgoszcz, Orquestra de la Ràdio i Televisió d'Ucraïna, Orquestra de Cambra Nova Amadeus de Roma, Orquestra Simfònica Nacional de Geòrgia, Orquestra Sinfonia Iuventus de Varsòvia i la Polish Camerata.

Actua habitualment en recitals i com a solista amb orquestra en les principals ciutats poloneses, com ara Varsòvia, Cracòvia, Lòdz, Katowice, Wrocław, després del seu debut el 2007 en un recital a Lòdz que va tenir un enorme èxit de públic i crítica. El 2008 va intervenir en dos dels concerts del primer Festival Internacional de Piano Arthur Rubinstein a Lòdz (Polònia), amb pianistes de renom com E. Ax, A. **Gavrylyuk**, A. Korsantia i K. Gerstein.

Denis Zhdanov

A fi de desenvolupar-se artísticament, ha assistit a classes magistrals i ha rebut consells de pianistes i professors de piano coneguts, com ara D. Alexeev, A. Braginsky, K.-H. **Kämmerling**, **K. Hellwig**, **W. Manz** i **J. Rose**, entre d'altres.

Ha estat guardonat en nombrosos concursos internacionals de piano, com el 56è Concurs Internacional de Piano Maria Canals de Barcelona (2010), on va rebre el primer premi i tres premis especials; el primer premi del 7è Concurs Internacional de Piano per a Joves Arthur Rubinstein in Memoriam, a Bydgoszcz, Polònia (EMCY, 2007); el primer premi i el premi especial del 19è Concurs Internacional de Piano Roma: Fryderik Chopin (2009); el quart premi i el premi especial a la millor interpretació d'una sonata del 3r Concurs Internacional de Piano de Tbilisi a Geòrgia (2005).

Entre els seus compromisos per a les temporades 2010, 2011 i 2012, s'han previst recitals i concerts amb orquestra a diverses ciutats i festivals d'Itàlia, Espanya, Polònia, Ucraïna, Nova

Zelanda, Alemanya i França; gires de concerts per la Xina i Sud-àfrica, a més de l'enregistrament d'un CD per a la discogràfica Naxos.

Ievgueni Starodubtsev, piano

Nascut a Khimki (Rússia) l'any 1981, va començar a tocar el piano als set anys. El 1991 va continuar els estudis a l'Escola de Música Central de Moscou. Després de graduar-s'hi el 1999 com a pianista i compositor, va ingressar a la facultat de composició del Conservatori de Moscou. L'any 2000 va ampliar els estudis de piano sota el mestratge de Natalia Trull, i es va graduar el 2006. Actualment continua perfeccionant-se com a postgraduat al mateix Conservatori.

Ievgueni Starodubtsev

Ha estat guardonat en nombrosos concurs internacionals de piano. Va obtenir el primer premi i el premi especial d'interpretació de música espanyola, tant al concurs Compositores de España a Las Rozas (Madrid, 2004), com al de Cidade de Ferrol. Ha guanyat també primers premis al concursos Ciutat de Porto (2005), del Bàltic (Gdansk, Polònia, 2007), Jean Françaix (Vanves, França, 2009), Delia Steinberg (Madrid, 2009), Ricard Viñes (Lleida, 2009), i el segon premi del Concurs Joaquín Rodrigo (Madrid, 2008) i Honens (Calgary, Canadà, 2009).

Ha actuat amb orquestres com la Simfònica d'Euskadi, Comunidad de Madrid, dirigida per José Ramón Encinar; Orquestra Nacional do Porto (Martin André), Orquesta Sinfónica de Castilla y León (Alejandro Posada), Orchestre Symphonique Regional de Llemotges (Dominique Dournaud), Orquestra Filarmonia das Beiras (António Vassalo Lourenço), Symphony Brass Orchestra OSRH (Tomislav Fachini), Orquestra Simfònica Svetlanov (Alexander Slutsky), Orquestra Simfònica Estatal Novaya Rosiya (Fiodr Glustxenko), Calgary Philharmonic Orchestra (Christoph Campestrini). Amb aquestes ha actuat a

Romania, França, Espanya, Portugal i al Canadà. Igualment, en recital ha fet gires de gran èxit per Espanya, Alemanya, França, Països Baixos, Croàcia, Itàlia, el Canadà... Una de les seves actuacions més destacades va tenir lloc la tardor del 2006 a la Sala de la Concertgebouw d'Amsterdam en el Festival de Música Xostakóvitx.

David Giménez Carreras, director convidat

Nascut a Barcelona, va iniciar la seva formació al Conservatori del Liceu de Barcelona, i la continuà després a la Hochschule für Musik de Viena i a la Royal Academy of Music, on es va diplomar sota la tutela de Sir Colin Davis. Després de l'èxit del seu debut a Hamburg amb la Hannover NDR Orchestra el 1994, la seva trajectòria l'ha portat a actuar per tot el món, i ha dirigit molts dels més importants conjunts orquestrals actuals. S'ha presentat en sales de concerts del prestigi de la Philharmonie de Berlín, Konzerthaus de Viena, Royal Albert Hall de Londres, Salle Pleyel de París o Carnegie Hall i Avery Fisher Hall de Nova York.

En una dècada ha dirigit més de 200 orquestres d'arreu del món, i ha estat un dels pocs privilegiats que ha pujat al podi de la Filharmònica de Viena. Ha liderat conjunts com la London Symphony, The Philharmonia, Filharmònica de Munic, Chicago Symphony, Orchestre de París o Simfònica de Tòquio, tot col·laborant assíduament amb intèrprets de la categoria de Yo yo Ma.

A causa dels seus interessos personals, l'òpera significa sens dubte una part important de la seva activitat. Així, ha dirigit el seu extens repertori en teatres com l'Staatsoper de Viena, Royal Opera House de Londres, Òpera de Zuric, Deutsche Oper de Berlín, Sydney Opera, Theatre du Champs Elysées, Gran Teatre del Liceu o Teatro Real de Madrid. Molt apreciat pel seu excepcional coneixement de les veus, col·labora habitualment amb cantants de la categoria de Josep Carreras, Plácido Domingo, Kiri Te Kanawa, Roberto Alagna, Angela Gheorghiu, Bryn Terfel o Agnes Baltsa.

David Giménez Carreras

En l'actual temporada, Giménez Carreras té previst col·laborar en programes simfònics amb orquestres com la Philharmonia de Londres, Royal Philharmonic, Tokyo Philharmonic o Bucarest Philharmonic, orquestra de la qual és principal director convidat des del 2007. A l'Estat espanyol dirigità conjunts com l'Orquestra Simfònica d'Euskadi, Orquestra del Palau de les Arts de València o l'Orquestra Simfònica del Vallès, de la qual és director emèrit actualment. També actuarà en produccions líriques a teatres com el Teatro Arriaga de Bilbao, Théâtre du Champs Elysées de París o Teatro alla Scala de Milà al capdavant de la Filarmonica della Scala, en el que serà el seu debut al llegendari temple de la lírica. També destaca la seva presència en diverses gires internacionals al costat d'artistes com Josep Carreras, Plácido Domingo, Kiri Te Kanawa o Roberto Alagna. Cal remarcar també la seva participació com a membre del jurat dels prestigiosos concursos Voci Verdiane de Parma (cant) i Reina Sofía de Madrid (composició).

La seva discografia comprèn enregistraments per a Decca, RCA Victor, BMG Classics, Koch-Schwann, Erato i Discmedi.

Orquestra Simfònica del Vallès

L'Orquestra Simfònica del Vallès (OSV) va néixer l'any 1987 en el si de l'Associació d'Amics de l'Òpera de Sabadell. Un any més tard es convertí en l'única orquestra simfònica de l'Estat espanyol organitzada empresarialment com a societat anònima laboral, en la qual els seus músics i treballadors són alhora els propietaris i els accionistes.

Aquest funcionament peculiar, absolutament pioner al nostre país, converteix l'OSV en una orquestra molt especial, una orquestra que viu, com cap altra, del seu públic, dels seus concerts, de la seva qualitat...

La seva intensa activitat —més de cent actuacions l'any— se centra, per un costat, a la ciutat de Sabadell, on l'OSV realitza la seva temporada de concerts simfònics i és alhora l'orquestra titular del cicle Òpera a Catalunya, i, per l'altre, al Palau de la Música Catalana, on s'ha consolidat el seu cicle Concerts Simfònics al Palau amb deu concerts anuals.

Com a reconeixement a la seva tasca de difusió i divulgació de la gran música simfònica, l'any 1992 rebé el Premi Nacional de Música, atorgat per la Generalitat de Catalunya.

L'Orquestra Simfònica del Vallès és membre de l'Asociación Española de Orquestas Sinfónicas (AEOS), l'associació que aplega les orquestres professionals espanyoles.

L'OSV està patrocinada per Fundació Banc Sabadell, Unnim Obra Social, Ajuntament de Sabadell, Establiments Viena i Bardet Grup, i rep el suport del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i de l'Institut Català de les Indústries Culturals.

Han estat directors titulars de l'orquestra: Albert Argudo, del 1988 al 1992; Jordi Mora, del 1993 al 1997; Salvador Brotons, del 1997 al 2002; Edmon Colomer, del 2002 al 2005; i David Giménez Carreras, del 2006 al 2009. En l'actualitat, n'és el director titular Rubén Gimeno.

Rubén Gimeno, director titular de l'OSV

Des de la temporada 2009-10 és el director titular de l'Orquestra Simfònica del Vallès. Abans, durant gairebé una dècada, havia estat director de la Joven Orquesta de la Sinfónica de Galicia, càrrec que compaginava amb una plaça de violinista a l'Orquesta Sinfónica de Galicia.

Es va iniciar en la direcció d'orquestra de la mà del director nord-americà James Ross, i es va graduar a la Universitat de Maryland (EUA). Tot seguit, estudià al Conservatori d'Estocolm amb Jorma Panula. També va rebre classes dels mestres Alan Gilbert, Esa-Pekka Salonen, Jukka Pekka Saraste i Leonard Slatkin.

Ha col·laborat com a director convidat amb la majoria de les orquestres espanyoles, i, fora de la Península, amb la Noorokoping Symphony Orchestra, la Gavle Symphony Orchestra, l'Orquestra de Cambra de Ginebra, l'Orquestra de l'MMCK (Japó) i l'Orquestra Nacional de Colòmbia. Ha dirigit solistes de gran nivell, com Dmitri Sitkovetski, Fazil Say, Kirill Gerstein i María Bayo.

En l'àmbit de la lírica, ha dirigit les noves produccions del Teatro Campoamor d'Oviedo: *Marina*, *La Gran Vía* i *Agua*, *azucarillos y aguardiente*. Recentment, ha dirigit *Cádiz*, de Chueca, amb l'Orquestra Sinfónica de Galícia.

Els seus compromisos més immediats inclouen un enregistrament amb la Sinfónica d'Euskadi per a una col·lecció, del segell Claves, dedicada als compositors bascos.

7 Propostes didàctiques

Sobre Wolfgang Amadeus Mozart

- 1) Podeu visitar el "Catàleg de recursos didàctics sobre Mozart i la seva música", elaborat per Josep M. Vilar. (Generalitat de Catalunya, Departament d'Educació, Centre de Recursos Pedagògics del Bages): <http://www.xtec.net/crp-bages/mozart/inici.html>
- 2) Podríeu explicar què és un "clavicordi"? Quina diferencia hi ha entre el seu mecanisme i el mecanisme del piano ("forte-piano")? (suggeriment: consultar l'enciclopèdia).
- 3) Podríeu explicar què és un "clavecí"? Quina diferencia hi ha entre el seu mecanisme i el mecanisme del piano ("forte-piano")? (suggeriment: consultar l'enciclopèdia).
- 4) Podeu escoltar el cinquè *Concert de Brandeburg* de J. S. Bach i, seguidament, el segon moviment del *Concert per a dos pianos, núm. 10* de W. A. Mozart. Podeu observar la gran diferència que hi ha entre el timbre i la sonoritat del clavecí i del piano.
- 5) Podeu escoltar el tercer temps del *Concert per a dos pianos* de Mozart, el *Rondó: Allegro*, i identificar el tema principal del rondó. Podríeu dir quantes vegades apareix? Podeu observar les diferents maneres que el compositor utilitza per retornar-hi.
- 6) Podríeu dir el nom de tres compositors romàntics que, com Txaikovski, siguin autors de populars concerts per a piano i orquestra?
- 7) Podríeu dir el nom de tres compositors romàntics que, com Txaikovski, siguin autors de populars simfonies?
- 8) Podeu escoltar el principi de la *Quarta simfonia* de Txaikovski: la crida de les trompes i trompetes vol representar el destí. Podeu escoltar els moviments primer i quart de la simfonia i procurar veure si aquest tema reapareix alguna altra vegada.

9) Podeu escoltar el primer moviment de la *Quarta simfonia* de Txaikovski, i provar de seguir les diferents seccions que el compositor va assenyalar en el "programa" de la simfonia que va enviar per carta a Nadejda von Meck.

10) Podeu escoltar el quart moviment de la *Quarta simfonia* de Txaikovski, i procurar identificar, pel seu aire de folklore eslav, la melodia de la cançó popular russa "Al prat hi havia un bedoll" que l'autor hi va incorporar.

8 Fonts d'informació

Informació sobre Wolfgang Amadeus Mozart

Web sobre Mozart, en català, que inclou també jocs i explicacions per a estudiants de primària: <http://www.mozart.cat/inici.htm>

«Nova edició de les obres completes de Mozart, en línia» (En anglès: DME —Digital Mozart Edition—. En alemany: NMA): http://dme.mozarteum.at/DME/nma/nmapub_srch.php?l=2
Hi podeu trobar, de totes les obres de Mozart, la partitura i diversos enregistraments.

- Concretament, el *Concert per a dos pianos, núm. 10. k 365* el trobareu seguint la següent ruta: «Anar a l'adreça que hem indicat → Series V: Concertos → (72) NMA V/15/2 Piano Concertos vol. 2 → i → Konzert in Esfür zwei clavieri k 365 (316a) → triar del moviment que es vulgui, el Pdf (partitura) o l'altaveu (escoltar i llegir partitura)».

Concert per a dos pianos, núm 10, de Mozart:

- Primer moviment (Hungarian State Orchestra, János Ferencsik. Zoltán Kocsis i Dezso Ranki, pianos): <http://www.youtube.com/watch?v=D4Vlj9AYvNQ>
- Segon moviment (Philharmonia Orchestra. Pianistes: Géza Anda and Clara Haskil): <http://www.youtube.com/watch?v=Jw6OI2MDAoc>
- Tercer moviment: *Rondó: Allegro* (Hungarian State Orchestra, János Ferencsik): <http://www.youtube.com/watch?v=lxMRUjTBqtM>

Exemple per escoltar el so del clavecí:

J. S. Bach. *Concert de Brandenburg núm 5* (Croatian Baroque Ensemble, amb instruments barrocs): <http://www.youtube.com/watch?v=BnjqGhAlFzs>

Informació sobre Piotr Íltx Txaikovski

Txaikovski, *Quarta simfonia*. Partitura completa:

<http://www.dlib.indiana.edu/variations/scores/alr2130/large/index.html>

Txaikovski, *Quarta simfonia*. Anàlisi de l'obra, per Brett Langston (en anglès):

<http://www.tchaikovsky-research.org/en/Works/Symphonies/TH027/index.html>

Txaikovski, *Quarta simfonia*:

- Primer moviment (San Francisco Symphony, dirigida per Michael Tilson Thomas): http://www.youtube.com/watch?v=6ddfmMITX_E
- Segon moviment (Chicago Symphony Orchestra, dirigida per Barenboim): <http://www.youtube.com/watch?v=cN7oFdFatB4>
- Tercer moviment (Chicago Symphony Orchestra, dirigida per Barenboim): <http://www.youtube.com/watch?v=LErQfuDFGuI>
- Quart moviment (Leningrad Philharmonic, director: Gennady Rozhdestvensky): <http://www.youtube.com/watch?v=ytWTHfyhy6c>

Informació sobre l'Orquestra Simfònica del Vallès

La nostra pàgina web, on també podreu trobar "Què escoltarem avui?" a l'apartat "Dossiers pedagògics", és: www.osvalles.com

Fons d'informació generals

Accés a l'Enciclopèdia catalana: <http://www.enciclopedia.cat/>

Accés a la Viquipèdia (en català)*: <http://ca.wikipedia.org/wiki/Portada>

Accés a la Wikipedia (en castellà)*: <http://es.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Portada>

Accés a la Wikipedia (en anglès)*: http://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page

Accés a YouTube. Pàgina web de vídeos: <http://www.youtube.com/>

Accés a Spotify: pàgina web d'arxius musicals sonors.**

<http://www.spotify.com/es/products/free/>

*El contingut a cada Viquipèdia és diferent.

** Mitjançant el seu cercador podreu accedir a moltes de les obres musicals de tots els gèneres que vulgueu escoltar. Cal registrar-se i descarregar un petit programa. La modalitat "Spotify free" és lliure i gratuïta. En el procés de registre us demanarà una "invitació", però si seguïu endavant, hi trobareu també una opció per registrar-vos sense "invitació".

9 Entreteniments

Un joc

Pots relacionar cada compositor amb les produccions musicals que li corresponen?

1) Wolfgang Amadeus Mozart	A) 6 simfonies
	B) 41 simfonies
	c) 10 òperes
2) Piotr Ilitx Txaikovski	D) 23 òperes
	E) 1 concert per a violí i orquestra
	F) 5 concerts per a violí i orquestra
	G) 3 concerts per a piano i orquestra
	H) 27 concerts per a piano i orquestra

Solució: 1) → B, D, F, H
2) → A, C, E, G

Un parell d'anècdotes

1) En tornar de la segona gira, l'any 1766, el pare de Mozart va creure convenient posar ordre al galimaties de coneixements que el seu fill havia anat assimilant de totes bandes, i el va enfocar a uns estudis seriosos i ordenats que incloïen el contrapunt, la fuga i la llengua italiana.

En aquella època, un arquebisbe anomenat Schratzenbach, que no acabava de veure clar que aquell marrec de deu anys, sense ajuda de ningú, pogués compondre totes les obres que se li atribuïen, el va voler posar a prova. Així, durant una setmana el tancà tot sol en una habitació, ben aïllat del seu pare, amb la missió expressa d'escriure una composició musical. El resultat fou l'obra titulada... *Cantata fúnebre*, K. 42. (!)

2) Piotr Íltx Txaikovski, des del seu univers romàntic tan allunyat del classicisme de Mozart, també va voler mostrar la seva admiració envers la figura d'aquest compositor. Recreant l'estil del mestre de Salzburg, va compondre una suite, la *Suite Orquestral núm. 2*, que es coneix amb el sobrenom de "Mozartiana".

10 Fonts consultades

Els comentaris sobre W. A. Mozart i Piotr Ílich Txaikovski i les seves obres inclouen informació continguda als llibres:

"Historia universal de la música", Tomo 1 i Tomo 2. Autor: Roland de Candé. Editorial Aguilar, Madrid, 1981

"Los dioses de la música", volumen 2 i volumen 4. R.B.A. Realizaciones Editoriales, S. A. Editorial Planeta, S.A., 1989

"Dictionnaire des MUSICIENS". Autor: Roland de Candé. Microcosme/Seuil, Éditions du Seuil, France, 1964

"Diccionario de la Música y los Músicos". Autor: Mariano Pérez. Colección: Fundamentos 87, Ediciones Istmo, Madrid, 1985

Les imatges històriques procedeixen de Wikimedia Commons:

http://commons.wikimedia.org/wiki/P%C3%A0gina_principal?uselang=ca

dels apartats corresponents al nom de cadascun dels personatges

("Pyotr Ilyich Tchaikovsky", "Wolfgang Amadeus Mozart" i "Nadezhda von Meck")

La imatge del pianoforte de B. Cristofori procedeix de Wikimedia Commons de l'apartat: "piano-forte":
és una reproducció d'una imatge que procedeix de: «Encyclopædia Britannica, 11th ed., Vol. 21, p. 565»

La imatge del pianoforte del Museo Nazionale degli Strumenti Musicali di Roma
procedeix de Wikimedia Commons de l'apartat: "piano-forte":

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Piano-forte_Erard_1781.JPG

i es publica segons la llicència: [Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported](#)

Les imatges dels nostres col·laboradors són reproduïdes amb el seu consentiment.

11 Contacta amb nosaltres

Si vols fer alguna observació o algun suggeriment, ens agradarà molt que ens enviïs un correu a osv@osvalles.com i ens ho expliquis.

Redacció: Xavier Riba

Orquestra
simfònica
del Vallès

www.osvalles.com

Narcís Giral, 40 . 08202 Sabadell
Tel. 93 727 03 00 . Fax 93 727 22 28

Trobareu "Què escoltarem avui" a la pàgina web de "la Simfònica", www.osvalles.com, a l'apartat *Dossiers pedagògics* des d'on el podreu llegir, descarregar o imprimir